

نقض حقوق زنان در بازرسی فرودگاه امام خمینی (ره)

روایت‌های بسیاری در لابه‌لای صفحات شخصی افراد در فضای مجازی و حتی داستان‌هایی در فضای واقعی از بازرسی‌های غیراصولی در بخش حراست فرودگاه امام خمینی به چشم می‌خورد و شنیده می‌شود که اغلب این راویان [زنان](#) هستند. افرادی که شاید با هیجان بسیار برای یک سفر خاطره‌انگیز عزم رفتن دارند و یا برای مهاجرتی همیشگی در فرودگاه حاضر شدند، با تجربه چنین رفتاری در بخش حراست فرودگاه باید تلخی سفر را به جان بخرند و یا تا مدت‌ها قصد سفر به کشور را از سر بیرون کنند. حتی در مردادماه ۱۳۹۶، انتشار خبری در مورد بازرسی نامتعارف تعدادی از زنان در فرودگاه بین‌المللی امام خمینی تهران که مسافر سفر حج بودند، جنجال‌برانگیز شد، البته با وجود دستگاه اسکنر در بیشتر فرودگاه‌ها، بازرسی در بخش حراست فرودگاه کشورهای مختلف همیشه مورد انتقاد بوده و حتی در مواردی هم به دلایل نژادی و جنسی به شکل سلیقه‌ای افراد مورد بازرسی قرار گرفتند که ایران هم از این قاعده مستثنا نبوده است. اما گلناز فیروزی وکیل و کارشناس ارشد جزا در مورد اینکه گاه به دلیل اتفاقاتی مثل حملات تروریستی، بمب‌گذاری، انتخابات و مواردی از این دست بازرسی‌ها با حساسیت بیشتر انجام می‌شود، اضافه می‌کند: اگر این نوع از بازرسی‌ها خلاف عرف بود، یعنی خلاف آن عرف شرایط مکانی و زمانی که عرض کردم بوده و به نحوی صورت گرفته باشد که به کرامت انسانی آن اشخاص لطمه وارد کرده باشد آن اشخاص می‌توانند به لحاظ رفتاری و حرکاتی که موجب تحقیر آنها شده تحت عنوان توهین عملی طرح شکایت کنند، چراکه ما یک ماده واحد قانون از مجلس داریم که توهین عملی را به رسمیت شناخته است.

روایت‌هایی از نقض حقوق حریم شخصی

در بین تمام روایت‌های مطرح‌شده زنان در فضای مجازی از بازرسی در بخش حراست فرودگاه، بیشترین آن در فرودگاه امام خمینی اتفاق افتاده که باعث واکنش‌های منفی در فضای مجازی شده بود.

در همین رابطه اکانتی به نام کیمیا خسروی در صفحه شخصی توئیتر خود نوشته است: «دو ماه پیش خانم بازرسی فرودگاه امام بعد بازرسی‌های فراوان همچنان رضایت نداد و من رو فرستاد پشت پرده و

گفت ... که چون مسافرهام منتظر بودند چاره‌ای نداشتم. دوماهه تصویر حقارتی که کشیدم از ذهنم پاک نمی‌شه».

همچنین اکانت دیگری به نام یک جلبگ بنفش تعریف کرده: «بازرسی [خانمها](#) تو فرودگاه امام حد و مرزهای بازرسی بدنی رو جابه‌جا کرده. امروز خانومه ... رفتم دفتر پلیس فرودگاه و ماجرا رو تعریف کردم آقای که اونجا بود می‌گه لازم نیست جزئیات رو تعریف کنی، گفتم شما طاقت شنیدن ماجرا رو ندارین ولی این اتفاقیه که تحت نظارت شما داره میفته و من چیزی که تو تحمل شنیدنش رو نداری زندگی کردم. به هر مأموری امروز رسیدم گفتم شمام می‌خوای بدونی ...؟!».

روایت دیگری از Bengrave منتشر شده که نوشته است: «تو فرودگاه تفلیس به مدت چهل‌وپنج دقیقه بازرسی کردن، کاملاً بی‌دلیل تمام وسایل و بدنم رو گشتن تا آخر با داد و بیداد رو سرشون ولم کردن».

اکانت Maryam fparsa هم نوشته: من وقتی مسافر بودم، خواهرم رو بردن پشت پرده اونجا و مجبورش کرد اون [پلیس زن](#) تا لباس زیرش رو دربیاره و ... خواهر من هم جوراب‌شلواری پوشیده بود و بخاطر بی‌حال‌بودنش بخاطر رفتن من، تن به این کار داده بود. هیچ‌وقت هیچ جایی نتونستم بگم این ماجرا رو.

اکانت توییتری به نام abcd تعریف کرده: «تو فرودگاه مهرآباد اینکارو با من کردن و همین سؤالای مسخره رو پرسید بعدشم مجبورم کرد ... ولی وقتی رفتم به مسئولش گفتم ازم عذرخواهی کردن».

دختری با اکانت Gazali روایت کرده است: «روزی که من داشتم از ایران می‌رفتم همین رفتارو دیدم گفتم لباسات دربیار بعدشم گفتم من اگر می‌خواستم اذیتت کنم بازرسی بدنی می‌کردم بین بهت دست نزدم. فقط اون لحظه گفتم دیگه بر نمی‌گردم چون گرم باهام بود فقط نگران بچم بودم اذیتش نکنن. امیدوارم هرگز برنگردم و دوباره این رفتارچندش‌آور رو نبینم».

همچنین Shabaviz هم در واکنش به این روایات نوشته: «دو ماه پیش پرواز ما همزمان با پرواز زائرین نجف بود و به طرز چندش‌آوری بازرسی بدنی می‌کردن. ...».

شخص دیگری با نام بئو در فضای مجازی گفته است: «جالبه که اگه نیتشون صرفاً بازرسی باشه اصلاً نیازی به دست‌زدن نیست، تو قسمت

مردونه صرفا از زیر دستگاه رد می‌شی و اگه بوق بزنه با یه دستگاه دیگه بالا تا پایین اسکن می‌کنن و می‌گن برو! هیچ لمسی وجود نداره ...»

اکانتی به نام Mani هم در انتقاد از این نوع بازرسی‌ها نوشته است: «چه فرودگاه خمینی چه مهرآباد واقعا هردفعه سفر زهرمارم می‌شه اعتراض کردم بیشتر...، خنده‌دارش اینه هر دفعه می‌پرسه کجا مری چه فرقی واست می‌کنه».

زینب دیگر کاربر تویتر گفته: «تو فرودگاه جنوب پیراهن بلند تا مچ پا تنم بود گفت شلوار پات نیست نمیشه بری گفتم همین جلویم عرب بود چرا اون می‌تونه بره؟ لباس اونم دادی بالا چک کردی شلوار پاش نیست؟ گفت شما بقیه چیزارو مثل اونا رعایت می‌کنی که خودتو مقایسه می‌کنی؟ ... همکاراش می‌گفتن ول کن ول نمی‌کرد». همچنین manti کاربر دیگری نوشته: «منم با پیرهن رفتم فرودگاه دامنم تا نوک پا. گفت پات رو بذار لب صندلی، گذاشتم دید دامنم نرفت بالا. مونده بود چی بگه گفت به ما گفتن با دامن نباید سوار هواپیما بشین، گفتم نامه‌ش کو؟ گفت شفاهی گفتن. خلاصه جنگ راه افتاد اما بالاخره با همون لباس سوار شدم». اکانت زهرا هستم، نوشته است: «فرودگاه اهواز زمستون بود بافت شنل پوشیده بودم خانمه بازرسی بدنی پيله پيله چرا جلوش بازه گفتم چیکار کنم الان چیزی ندارم عوض کنم. ...شنلم رو که نو بود با منگنه واسم بالا تا پایین منگنه زد و بستش. منم کلی داد و بیداد کردم ولی فایده نداشت دیگه. شنلم رو نپوشیدم چون خراب شد».

اینها بخشی از روایت‌های موجود در فضای مجازی است که افراد در مورد آن صحبت کردند و روایت‌های بی‌شمار از بازرسی‌های بدنی وجود دارد که حتی افراد قادر به بازگوکردن آن نیستند و بار مشکلات روانی آن را تا مدت‌ها با خود حمل می‌کنند.

نیازمند بازنگری در ضوابط بازرسی هستیم

گلناز فیروزی وکیل و کارشناس ارشد جزا در رابطه با حقوق قانونی افرادی که در معرض این نوع بازرسی‌ها قرار می‌گیرند، می‌گوید: در قوانین ایران در مورد نحوه بازرسی بدنی به طور خاص حرفی به میان نیامده است و حدود و ثغور آن مشخص نشده است، ولی درخصوص تفتیش و بازرسی ما یکسری قواعد کلی پیش‌بینی شده داریم که می‌توان آنها را به بازرسی بدنی هم تعمیم داد. به طور مثال ماده ۱۳۹ قانون آیین دادرسی کیفری این‌طور مقرر کرده که چنانچه تفتیش و بازرسی با [حقوق اشخاص](#) در تزامن باشد در صورتی مجاز است که از حقوق آنها مهم‌تر باشد، یکی از قوانینی که می‌توان گفت از حقوق اشخاص و حقوق شخصی افراد مهم‌تر است مسائل امنیت داخلی و خارجی کشور است و بنابراین به نظر می‌رسد مهم مکان و زمان هرکدام از آنهاست که دلیل سلیقه‌ای عمل‌کردن ارگان‌ها و دستگاه‌ها هم همین باشد، به طور مثال ما می‌بینیم و مشاهده می‌کنیم که در بعضی از فرودگاه‌های کشور بازرسی بدنی به نحوه سختگیرانه‌تری انجام می‌شود در صورتی که در یکسری از فرودگاه‌های دیگر شدت بازرسی بدنی کمتر است.

وی ادامه می‌دهد: یا به طور مثال در بعضی از زمان‌ها مثل وقتی که اتفاقات تروریستی صورت می‌گیرد یا بمب‌گذاری می‌شود یا زمان انتخابات است، زمان‌های حدوث این اقدامات تروریستی و بمب‌گذاری، بازرسی‌های بدنی به نحو سختگیرانه‌تری صورت می‌گیرد. اینکه روایت‌هایی به دست شما رسیده از بعضی از افراد که از نحوه بازرسی بدنی خود ابراز ناراحتی کردند، اگر این نوع از بازرسی‌ها خلاف عرف بود، یعنی خلاف آن عرف و شرایط مکانی و زمانی که عرض کردم بوده و به نحوی صورت گرفته باشد که به کرامت انسانی آن اشخاص لطمه وارد

کرده باشد، آن اشخاص می‌توانند به لحاظ رفتاری و حرکاتی که موجب تحقیر آنها شده تحت عنوان توهین عملی طرح شکایت کنند، چراکه ما یک ماده واحد قانون از مجلس داریم که توهین عملی را به رسمیت شناخته است.

این وکیل اضافه می‌کند: در نهایت اینکه به نظر می‌رسد با توجه به خلأ قانونی که در خصوص بازرسی بدنی وجود دارد، ما نیازمند بازنگری در جهت تعیین چارچوبها و ضوابط به طور خاص برای بازرسی بدنی هستیم.

در برابر آزار سکوت نکنیم

ایراندخت فیاض روان‌شناس و عضو هیئت علمی دانشگاه علامه در رابطه با [حفاظت روانی](#) اشخاص از خود در برابر آزار جنسی و همین‌طور احساسات ناخوشایند مسافران زن در بخش بازرسی حراست فرودگاه، می‌گوید: باید از کودکی به بچه‌ها آموزش دهیم که اگر ناخواسته در معرض آسیب و شکستن حریم خصوصی قرار گرفتند و فیزیک بدن هم در این تعرض درگیر شد، سکوت نکنند، این موضوع را نادیده نگیرند و پنهان‌کاری نکنند، حتما در مورد این موضوع با بزرگ‌ترها صحبت کنند، در این صورت جلوی بزهکاری تا حدی گرفته خواهد شد چون در غیر این صورت آسیب‌های بسیاری ایجاد خواهد شد و کاملاً به موضوعات تربیتی و فرهنگی ما برمی‌گردد.

وی ادامه می‌دهد: توجه کنید که آزار جنسی در روان‌شناسی تعریفی دارد، اینکه با چه قصدی و چگونه و با چه حسی این اتفاق می‌افتد مطرح است، اما اگر فردی مثلاً در کودکی مورد [آزار جنسی](#) قرار گرفته باشد و این نوع بازرسی باعث تداعی آن احساسات او شود و روانش را به هم بریزد، باید حتماً به [روان‌شناس](#) و متخصص مراجعه کند تا درمان شود، چون چنین فردی هر بار که در چنین شرایطی قرار بگیرد دچار این احساسات خواهد شد. اما بخش دیگری هم وجود دارد اینکه درباره افراد دیگر که کمتر از نظر روانی تحت تأثیر قرار می‌گیرند؛ باید گفت که گاهی لزوم پذیرش واقعیت‌ها باعث کاهش تقابل روانی و کاهش آسیب به فرد خواهد شد. اینکه در شرایطی همچون بازرسی امکان تماس فیزیکی وجود دارد و به دلیل وجود مسائل امنیتی احتمال بازرسی وجود دارد با حس پذیرش موضوع شرایط آسان‌تر می‌شود.